

== Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela. ==

Br. 7.

Šibenik, 4. svibnja 1907.

3.302

God. I.

Poslovni Broj Pr VI 4/7

1

U IME NJEGOVA VELIČANSTVA CESARA!

C. K. Sudski Dvor I Molbe u Šibeniku, kao nadležno Sudište u tiskovnim poslovima, riešavajuć, u nejavnoj sjednici, o predlogu c. k. Državnog Odvjetništva u Šibeniku,

S U D I

Sadržaj slijedećih tiskopisa uvrštenih u časopisu „Glas Šibenskog Kremenjaka“ broj 6, objelodanjenu u Šibeniku dne 20 Travnja 1907 tiskom tiskarne Ivana Sflaglinatz i kojemu je odgovorni urednik Niko Marinković; i baš:

- diela članka „Pobjeda-poraz“ što počimlje riečima „Ne! narod“ i svršava riečima „toga psuje“ (I str. II stupac).
 - članka „Naš kandidat“, što počimlje riečima „Mafija“ a svršava sa riečima „to ga psuje“ (II strana II stupac III str. I stupac).
 - diela članka „Mi i Stojie“ što počimlje riečima „Gospoda“ a svršava riečima „štetnika i nametnika“ (III str. II stupac).
 - diela trafileta, što počimlje riečima „Eto u tome“ a svršava riečima „sveta dužnost“; (III str. II stupac).
- sačinjava prestupak draženja na neprijateljstvo predvidjen, od §. 302 K. Z.
- II. Potvrđuje se obavljena zapljena, te se zabranjuje raspačanje zapljenjenih tiskopisa.
- III. Određuje se uništenje zapljenjenih otisaka, kao i onih koji bi bili susljedno zapljenjeni, i tako isti rastav odnosno tiskanog sloga, i objelodanjenje ove osude u dojučem broju zapljenjenog časopisa.

Razlozi

Obzirom na opstojeće prilike u Šibeniku, sadržaj zapljenjenih tiskopisa, kadar je da potiče i navede na neprijateljske razdore stanovnike istog grada, te da s toga obuhvaćajuć skrajnosti prestupka predvidjena u §. 302 K. Z., bilo je sudići kao u osudi.

Osuda objelodanit je na način predvidjen od u §. 493 K. Z. sredstvom „Objavitelja Dalmatinskoga“ te o istoj obavjestiti c. k. Državno Odvjetništvo tiskara Ivana Sflaglinatz i odgovornog urednika Marinkovića Niku.

C. K. Sudbeni Dvor I Molbe Šibenik, 28 Travnja 1907

M. Grisogono.

Druga pobjeda - drugi poraz.

U prošlu nedjelju obdržavala se na „pučkoj livadi“ u Skradinu skupština pod vedrim nebom.

I ovaj dan svojim veseljem, slavljem i patriotskim oduševljenjem ni malo ne zaostaje za onim u Šibeniku, kad se takodjer obdržavala skupština. **Bio je dan pobjede!**

I ovaj dan, kao i onaj u Šibeniku bio je dan poraza za one, kojima crv nezadovoljstva rije u srcu, kojima je do nametništva i samovolje, kojima nije ni zere sveto tudje poštenje te se na nj nabacivaju blatom.

Silno mnoštvo naroda živim je svjedokom našim pobjedama u Šibeniku i Skradinu, ali je istodobno svjedokom porazima, što su doživili silnici, mutikaše i politički špekulanti u Šibeniku i Skradinu.

Iz ovih pobjeda s naše i poraza s njihove strane jasno se razabire i bistro uvidja da silnicima i nametnicima tlo pod nogama izmiče, da sve njihove spletke e

da se omete kandidatura d.ra Vice Iljadice, ostaju bezuspješne i ne nalaze nigdje odziva, a to za to jer je narod otvorio oči i dobro shvatio kud oni ciljaju svojim nedičnim zavaravanjima, varkama i špekulantskim spletkama.

Svojim niskim rabotama, nečovječnim pisanjem i piskaranjem pripravljavaju samo sebi svaku blamažu i svako poniženje, a tekar onda bi pokazali da jošte stoje na visini ljudskog dostojanstva i časti kad bi se posvema okanili svih onih nepštenih agitacija, kad bi napustili svako laganje i zavaravanje kojima se služe da narod zasljepe i time na njegova ledja silom naprte čovjeka, koji nema srca da energično upre prstom u ono, što bi se moglo nazvati kao plod njegovog zastupničkog rada i realnog djelovanja za dobro grada Šibenika i okolice.

Tog dana sa strane Hrvata-Kremenjaka bijaše upriličen izlet u Skradin.

Već oko 2 sata, usprkos silnog vjetra, parobrod „Tommaso“ kreat naših Kremenjaka i Kremenjačica i okićem hrvatskim zastavama krenu put Skradina. Polazak bijaše impozantan i dirljiv, jer i obala bijaše krkata svijeta, koji ih je milo pozdravljao i dugo rubcima mahao.

Oko 3 sa'ta p. p. izletnici prispješe sretno i veselo u Skradin, gdje ih dočekao ogroman broj građanstva i seljaka uz neprestano i burno klicanje i pozdravljanje. Zatim se svi poradaše u dugu povorku i hrvatskim barjakom na čelu dodjoše na „vozariću“ da dočekaju pučkog omiljelog kandidata d.ra Vicu Iljadicu, koji je u pratnji nekoliko svojih sumišljenika došao tamo kočijom sa Konjevrata, gdje je onog jutra držao narodu govor.

Spomenuti nam je da uza svu silu jugovine pošlo je do Skradina što kočija i kola preko 20 sa preko 150 osoba, te je izgledalo kao da svijet hrli na kakov veliki sajam, pa možemo slobodno kazati da nijedan sajam na sv. Jerolima nije domamio u Skradin toliko svijeta kao ta izborna javna skupština. To su govorili i isti Skradinjani i taj će im dan ostati u najljepšoj uspomeni.

Kad se dr. Iljadica svojom pratnjom prevezao preko valova hladne Krke na skradinsku obalu nastala neopisivo i burno klicanje, koje je odjekivalo onim silnim uvalama i brdinama poput kliktaja sivih sokolova. Bijaše tu osim šibenskih Hrvata-Kremenjaka silan broj što skradinskih Hrvata sa zastupnikom Matasom, što dičnih Srba i mnoštvo seljaka u divnim narodnim nošnjama iz okolnih sela skradinske občine. Momenat bijaše upravo dirljiv i ganutljiv kad su seljaci okupili d.ra Vicu, dizali u vis svoje kape, srdačno se s njime rukovali, kličući mu neprestance: Živio!

Ogromna povorka pod hrvatskom trobojnom krenu put grada. Pred občinom nastade mala neugodnost, jer ista ne htjede privoliti da se obdržaje javna skupština. Dakako da to sve bijaše mreža razapeta od skradinskog zloduha, koga a ma nikako tog dana ne bijaše vidjeti. Protivnici ipak popustiše i onda cijela povorka krenu na „livadu“ uvijek oduševljeno i zanosno kličući d. ru Iljadici, svjesnim Skradinjanima i slogi Hrvata i Srba.

Na sred livade bijaše podignuta tribina. Skupštinu je otvorio sa par biranih riječi gosp. Miloš Dobrota, a predsjednikom iste bi izabran gosp. Corubolo, koji pozdravi prisutno mnoštvo kratkim ali sočnim i plamenitim govorom, te dade riječ glavnom govorniku d. ru Vici Iljadici. Kad se dr. Iljadica popeo na tribinu zaori gromorni: živio, komu ne bijaše kraja. Kad se slegla bura oduševljenja i klicanja stade govoriti Dr. Iljadica. Svojim snažnim, dubokim ali svakomu pristupačnim govorom napunio je najvećim zanosom cijeli narod, koji bijaše tu sakupljen i koji je neprestance klicao govorniku povladjujući njegove ideje i nazore, koji je iznašao u svom govoru. Nije moguće opisati ono slavlje i onaj silni istinski entuzijazam: na tisuće crven-kapa i klobuka dizalo se u vis uz burno klicanje i srdačno pozdravljanje i odobravanje.

Kad je dr. Iljadica dovršio svoj govor pokaza se na tribinu oduševljeni srbini Stanko Barkanović. Svojim kratkim ali toplim i dirajućim govorom pozdravi narod i stavi mu na srce to, da na dan 14 svibnja dade glas za pučkog kandidata D. ra Iljadicu.

I time skupština bi dovršena. Tada izletnici praćeni cijelim narodom krenuše put parobroda. Bijaše došla i lijepa kita dičnih skradinskih gospodja i gospodjica da pozdrave na polazku svoju braću. Rastanak bijaše također impozantan i dirljiv. Sa parobroda je neprestano odjekivalo burno i oduševljeno klicanje, kape i klobuci letjeli su zrakom i pozdravljali d. ra Iljadicu i dične skradinske Hrvate i Srbe.

Tačno u 6 sati krenu parobrod krećući izletnika put Šibenika, dočim dr. Iljadica i njegovi sumišljenici u pratnji skradinske gospode i seljaka krenuše put „vozarice“, da se kočijom vrata u Šibenik i dočekaju izletnike.

Ali izletnici prispješe u Šibenik mnogo prije. Njima se pridružio ogroman broj občinstva, koje ih bijaše na obali dočekalo i u silnoj i veličanstvenoj povorci obadjoše grad te se onda uputiše cestom koja vodi u Skradin da dočekaju svog omiljelog i obljubljenog kandidata i njegovu pratnju.

Istom kočija stiže na „vrh gradje“, iznad Crnice zaustavi se i na zahtjev cijelog naroda izidje iz nje dr. Vice i njegova pratnja, te postavivši se na čelo te ogromne povorke i uz urnebesno klicanje krenuše put grada.

Do same Poljane s jedne i s druge strane ceste bijaše veliko mnoštvo svijeta, koje je pozdravljalo mahalo rubcima, kapama i klobucima i neprestano klicalo D. ru Iljadici, Kremenjacima i poštenim šibenčanima.

Napokon cijela ta veličanstvena povorka doprati omiljelog kandidata do njegovog stana, milo ga pozdravljajući. Iza malo časaka dr. Iljadica dodje na prozor i sa par biranih ali vatrenih riječi pozdravi narod i zahvali mu na ljubavi i držanju.

I time je dovršio ovaj dan, dan velikog oduševljenja i zanosa, ali još veće pobjede.

I time je dovršio ovaj dan, dan sramotnog poraza za nametnike i silnike.

Skupština u Skradinu dokazala je da narod ne će nametnika i čovjeka, kome je jedino do mekih dušeka i vlastitog budjelara, koji nema energije da može što dobro po narod učiniti i za koga do juče nije nitko znao. Bio je još u lugu.

Narod hoće pučkog sina, zadojena narodnim duhom i ljubavlju za svoj mukotrpani zapušteni narod, a taj je pučki sin i kandidat D. r Vice Iljadica.

Narod ga hoće, narod ga je zavolio — i to je naša pobjeda!

Narod je prezreo nametnike i silnike — i to je njihov poraz.

Otvori narode oči!

Dosada su, narode, imali pravo glasa samo mogućniji, i oni su odredjivali i slali u ime tvoje koga su oni htjeli. Izabrali bi mogućniji izmedju sebe zástupnika, a taj nije mogao da radi oko tvoje tuge i žalosti, jer on za tugu i žalost tvoju nije nikad znao niti je mogao znati. Da je tako najbolji ti je, narode, dokaz da po njima nijesi ništa postigao.

Ko je iz naroda imao pravo glasa davao ga je čovjeku, kojeg nije ni poznavao, čovjeku koji nije znao ni gdje je selo onih što za njega glasuju. Glasovao je za onoga koga su mu plaćenici, oblijetajući siti i pijani mjesta i sela, nametnuli bilo mitom ili prijateljnom.

Premilostivi Vlarar dao je ovog puta svakome pravo glasa. Njegovo je dobro srce uvidilo da će moći pomoći svom narodu samo onda kad cijeli narod bude imao pravo odabirati svojim glasom i slati preda nj čovjeka, koji će sve bijede naroda Njemu prikazati i za nje pomoći tražiti.

Otvori dakle, narode, oči, jer je ovo tren da odlučiš svoju sreću ili nesreću. Kad ugledaš svoje selo bez škole, bez vode i puta; kad ti vinograde bolest ništi i kruha ti svakdanjega nestaje, a tebe gladna i gola dolaze robit; kad ležiš bolestan a liječnika nemaš, ne krivi ni vladu ni nikoga već sebe, zato što si poslao k njoj čovjeka koji nesmije i nezna za tvoju pomoć raditi i kojemu je malo stalo do tvog dobra; krivi sebe zato što si ti svojom voljom, svojim glasom postavio na upravu općine ljude, kojima je tvoje dobro i tvoj napredak deveta briga.

Evo ti do koji dan izbora. Ako nikada a to ovog puta moraš dobro tvoriti oči i reći: sve je do mene.

Izaberi dakle čovjeka koji zna za tvoju žalost i potrebu, Izaberi ga iz svog krila i glasuj za svog čovjeka, kojega ti poznaješ i koji tebe poznaje. Nedaj da te drugi vara i da slijepo glasuješ za koga drugi hoće. I ti si čovjek, i ti imaš ista prava kao i svaki drugi. Negovori kao dosad: „a što ćemo mi siromasi — kako nam gospodin zapovjedi onako valja da radimo“. Otvori oči i reci: I ja plaćam poreze i danke isto kao i svaki drugi; i ja imam svoje pravo i ja hoću biti gospodar toga a ne drugi. Tako misli i nedaj da tobom vrti volja drugoga, da se od tvoje volje, od tvog života i žitka radi ono što drugi hoće.

Eto ti tvog čovjeka — eto ti D.ra Vice Iljadice. **On je tvoj!** On je sin puka, sin kape, koja je kroz godine prve mu mladosti resila i njegovu glavu. On pozna tvoje siromašno i golo ognjište. S tobom se je razgovarao, s tobom je dijelio žalost, pri ruci ti je bio kad si god k njemu došao. **List on je tvoje gore.** On je učen i izobražen. U glavnom gradu Česke uređivao je list koji je pružio ploda narodu našem i bratskim narodima. Mogao je tamo živiti kao Doktor, kao učenjak, kao poznavalac više jezika, osobito Slavjanskih, mogao je živiti veselije i raskošnije u velikim gradovima, ali nije htio. On je uvidio kako mu rodno mjesto propada, kako Šibenik ima potrebe svojih sinova, pa je ostavio gradove i raskošje a u svoj se Šibenik povratio da svom narodu pomogne. Dao se odma na posao. Sinove puka i kape je oko sebe okupio, s njima je digao diku Šibeniku, digao je svoje „Kolaše“, Njemu su drugi govorili: šta ćeš učiniti s kapom i opankom — nema od njih ništa! Ali se on nije stidio kape i opanke, već se s njima ponosio i u svom rodnom mjestu i vanka njega. Njegovi su „Kolaši“ pokazali kolika je duševna snaga u narodu i time začepiše usta svima onima što nijesu htjeli za narod i s narodom raditi. Dr. Iljadica nije radio za puk samo 2 ili 3 dana prije izbora, on je radio neprestano bez ikakvog drugog cilja već jedino da pomogne svom narodu.

On je kao učen čovjek i ljubitelj svog naroda upoznao da je narod najtvrdja kula domovine, da treba dignuti narod, dignuti puk ako želimo dignuti domovinu.

Otvori, narode oči i glasuj za svog pučanina, za svog Dr. Vicu Iljadicu. Tvojim glasom i tvojom voljom nedaj da drugi barata, jer, pamti, da neće baratati samo za onaj dan izbora već za više godina. Zastupnik je jak koliko cijeli narod, zastupnička je volja — volja naroda. **Pedaj tu snagu tvom Dr. Iljadici e da tako uzmogne još više raditi za te — pomoći tvojoj potrebi — i spasiti te od nesreće.**

Otvori, oči, i zahvali Bogu da ti je u ovaka nesretna vremena pružio čovjeka pučanina koji te ljubi i koji će za te raditi.

MALO VIŠE SVIJETLA.

Kad je bivši načelnik gosp. M. Stojić izašao svojim otvorenim pismima i u brk otarasao današnjim šibenskim silnicima i nametnicima, sve ono što im je kazao,

ustraviše se ti neprijatelji mira i napretka, umukoše kao zaliveni, i još ne progovoriše niti šta odgovoriše M. Stojiću. Neke stvari i činjenice, iznešene od Stojića tako su teške i jasno rečene da su one uzdrmale i u prah srušile njihovo poštenje privatno i njihov javni život i politički niski im moral.

Neg ima još nešta.

U svojim otvorenim listovima upravljenim na šibenske zulumčare, gosp. M. Stojić pisao je kadkad i slikovito. Osim toga gdje gdje bi što natuknuo i za to koješta iz njegovih listova, osobito prvih, nije svakomu pristupačno, a naoseb onome, koji nije upućen ili nije bio svjedokom svemu onomu što je Stojić doživio na obćini sa silnicima i šibenskim demagozima,

Pošto nemamo bližega doticaja sa M. Stojićem, pitamo ga javno da svima protumači, nešto, čega ni mi ni gradjanstvo ni puk razumili nijesmo.

Već u prvom broju svojeg „Malo Svijetla“, piše čisto i bistro gosp. Stojić ovo: „*Eto Vam ljudi, vašeg gospodara, i dičite se s njim, ali ako ga hoćete držati, nek Vas plaća on a ne obćinska i pokrajinska blagajna, pak ćemo vidjeti kamo se djeđu vaši juriši.*“

Ovo bi drugim riječima značilo kao da nametnik Krstelj ima uza se svoje vikače, koje plaća novcem iz općinske i pokrajinske blagajne.

Ako je tako, i ako možemo vjerovati u ovaj navod i u ovu tvrdnju M. Stojića, onda Krstelj biva pred narodom odgovoran zato što štetuje i obćinskoj i pokrajinskoj blagajni.

Prema tomu Krstelj se samo zato nametnuo za načelnika grada Šibenika, da novcem i krvavim trudima našim plaća svoje vikače.

Bilo bi dobro da nam Gosp. M. Stojić jasnije kaže, kako i na koji način nametnik Krstelj plaća iz obćinske i pokrajinske blagajne svoje ljude, i koji su to plaćenici i vikači.

A pošto je govor i o pokrajinskoj blagajni, vrijedno je znati koju ulogu pri tom igra Dr. Dulibić, koji poslije svih odkrića Stojićevih ima sreća da opet traži povjerenje ovog prevarenog puka, koji traži da ga puk opet bira svojim zastupnikom.

Dakle gosp. Stojiću, užgi malo svjedicu!

D O P I S I.

Iz Zablata: Prošle Nedilje popodne bio je ovdje Dr. Krstelj. Dočekala ga djeca kličući mu: *Živili Kretnjenjaci, Živio Dr. Vice Iljadica.* Muški mu učiniše *kertajh marš* i obrnuše, da prostite. Za uspomenu dobio je na dar svoju fotografiju, dobro pogodjenu, pak sio u kočiju i svoj put.

Ovoga puta nije od velikog zadovotjstva imao vremena da nagradi ni puta, ni grobišta, ni crkve, ni ništa, samo je kušao može li glasom nadvikati puhanje juga, pak su mu od muke oči zakrvavile, a u najljepšoj pozi i gostikulaciji bio je fotografan najnovijim aparatom.

Aparat ima i fonografski tub, pak mu se kadikad može čuti glas kako govori. I govor mu je, kažu, sličan, malne naraviti.

Naša čestitanja od srca. Ovo je prvi poteštat kojemu smo uhvatili govor, radi potomstva.

Iz Skradina nam pišu: da Sakrištan Don Pierinov vodi rulju plaćenika po Skradinu da izazivlje građane. Po tome se sudi da tu ulazi prst Fra Gjerundijev. Još, da nožem para izborne proglose. Tu mu pomaže i I. Perić. p. Marka.

Još nam pišu da su naši obašli mnoga sela, kao Rupe, Ičevo, Smrdelje, Varivode, Gjeverske, Bribir Skr. Polje, Vačane, Piramatovce, Žažvić, Krković i t. d. i da je sve oduševljeno za Dr. Iljadicu.

Da općina udara nezakonite globe za iznake. Same Rupe oglobila sa 4000. Kr. Za ovo je gotova tužba. — Da općina naredjuje glavarima, da pokupe legitimacije i škeđe i donesu na općinu.

Još ima mnogo toga i sve će doći pod tužbu. Medjutim upozorujemo političku vlast na ove stvarčice.

Našim biračima.

Braćo birači, preporučujemo Vam, da se čuvate ljudi koji vam sad dolaze. Otvorite dobro oči, da vas neprevare. *Pišite u svoje glasovnice samo ime svoga brata i pučkog sina; pišite čisto dično mu ime*

D.r Vice Iljadica.

Došlo je doba da se digne mali puk, da se napokon čuje glas puka, glas naroda, glas težački. To je sveta volja našeg Premilostivog Kralja, On to hoće; za to nam je dao glas svima i da glasujemo **tajno**, da nas općine, poljari lugari i svi drugi silnici ne progone i ne muče. **Živio D.r Vice Iljadica, zastupnik puka i težaka.**

Iz Jadrtoveca nam pišu: U srijedu došli Dulibićevi telići u Jadrtovac sipati prašinu u oči i podmićivati. Došlo nekoliko znatizeljnika da čuje te šuplje tikve. Ali slušajući njihove bljutave razgovore razidjoše se kud koji, a plaćeni telići ostadoše dugih nosova. Kod njih ostade cigli seljanin da im se naruga, a jedan će mu od plaćenika: Dakle, hoćeš li s nama? a seljanin će mu u brk: To je, kume moj posao i moja voljica. Plaćenik mu na to zatuli: Ali, bolan, mi imamo 1000 glasova većine, sve je naše, do Beča! Bistroumni mu seljanin odpara: Ako imate takovu većinu, šta me onda molite da za vas glasujem; moj vam glas ne će izvojtiti pobjedu.

Plaćenici kad čuše taj odgovor pokunjiše se, nosovi im se još više otegnuše, pa podbrusivši pete vrcem u Šibenik da se izjadaju birgermajsteru. — Tableau!!!

RAZNE VIJESTI.

Prošle Nedilje iz jutra po želji mnogih Konjevračana i Lozovčana bio je naš kandidat Dr. Vice Iljadica na Konjevratima, gdje je sakupljenom narodu govorio i u govoru rastumačio mnogo stvari prema želji samih

seljana. Tumačio im je napose u čem sastoji prava pučka politika i rad za narod. Preko govora mnogi je seljanin upao u riječ te bi sam opet tumačio sakupljenima svoje misli, koje bi se slagale sa mislima Dr.a Iljadice. Bila je u svemu jednodušnost a osobitu radost pobudjuje to, kako junački Konjevračani i Lozovčani imaju zdravo svaćanje i bistar um i kako drže mnogo do riječi i do ljuckog poštenja, a kako mrze one, koji dolaze gore k njima samo onda kad su izbori, da im obećavaju kule od zlata. Kad izbori prodju, onda ko kôga vidio, vidio!

Iza govora je slijedio bratski razgovor po pučku i po prijateljsku, te je bila radost slušati, kakva krasna pitanja postavljaju oštroumni Konjevračani. Prijateljski razgovor trajao je sve do jednog sata poslije podne t. j. do polaska u Skradin.

Hrabri Konjevračani, Lozovčani i ostala braća iz drugih sela drže se svi složno i svi su kao živa vatra, pravi Kremenjaci bez razlike vjere katolici i pravoslavni, a to je lijepo i taku bratsku slogu i sami Bog želi i blagosivlje. Medju njima je jedan glas: **nećemo furešta, koji nas samo vara, nećemo Dulibića, koji nepozna nas, ni mi njega.** On je sin svog oca, a od čeg vreća, od tog i petlja.

Isti dan poslije podne uprav s Konjevrata, praćen od nekoliko boljih seljana, odveo se je Dr. Iljadica u Skradin. Čim se je u vrh brine pomolila kočija pozdraviše ga Skradinjani pucanjem iz prangjija. Preko hladne Krke letio je prvi pozdrav i orio se kao glas groma, koji naviješta moć i snagu složne braće Skradina i okolice i neodoljivu silu složnog naroda Šibenika i Skradina i njihovih okolica. Moćna povorka, koja pokrila ravnú cestu od Skradina do vozarice, bila je kano crveno more kapa i škerletnih gunjaca. Narodni barjak vijori veselo pred bodrom vojskom složnih Skradinjana, skradinskih seljana i Šibenčana. Živo srce nikom mira neda, a grla kliču od zanosa slozi bratskoj i pobjedi sigurnoj. Glas puka, koji ima da progovori na 14 Svibnja, već se čuje, već progovara.

Na vozarici dočekaše pučkog odabranika D.ra Iljadicu, i malne sve što Skradin i okolica može da dade dobra i vrijedna bilo je na dočeku. Dok se prvaci rukuju sa prispjelim gostima, narod kliče bez prestanka, brine odgovaraju skladnom jekom, prangjije gruvaju a hladna naša Krka žuri se da odnese pozdrave i vesele glasove u prijateljski Šibenik.

Vidjesmo sve prvake Srbe kao gosp. Savu Dragišića i sina mu Stevu pravnika, Miloša Dobrotu i sina mu Gjorgja i brata mu popa Bogdana Dobrotu, kaludjera Kalinika Boškovića, sina našeg kršnog Šibenika, Stanka Brkanovića, Gjorgja Kneževića, Iliju Čolovića, Dušana Čolovića, Jovana Ivaniševića, Nikolu Pokrajca, Niku Marjanovića, Ljubu Ergića i ko bi ih pribrojio, kad im zvučna imena vrve ko vojska na Kosovu.

(Sliedi prilog).

Vidjesmo sve Hrvate prvake, kao gosp. nar. zastupnika Vinka Matasa, starca Niku Marina i kišnog mu sina Petra, Josipa Corubola, Dra Vranjicana. Zv. Mrkušića, sudca Matu Staničića, našeg vrijednog mješćanina, Franu Maruna, Jerku Maleša, Stipana Lucića, starca Defilipisa, Tesolata Vicu, Luku Bubala, Jerku Čvrljka i ostalu milu braću, koja tvore nepredobivu vojsku Kremenjaka Skradinskih.

Vidjesmo i mirisno cvijeće iz bostana hrvatskog i srpskog, vidjesmo ružice rumene Skradina i okolice, vidjesmo častne gospodje i krasne i mile gospodjice Srkinje i Hrvatice savijene u jednu rodoljubnu kiticu.

Nad Skradinom rudi zora, sunce brzo granut mora, rastjeraće mrake, tmine, da mu stara slava sine.

*

C. K. političkoj vlasti dajemo na znanje, da prema jednom (doista anonimnom) pismu redarstvo općinsko prima rekbi čudnovate naloge. U pismu kaže se, da opć. blagajnik Kovačev i neki drugi s općine nagovaraju redare da draže i izazivlju radnika A. C. pak čim što reče da ga zatvore u slipić. Pismo je anonimno, ali mi mu podajemo vjere, pošto znamo još nekih stvari, koje će biti dokazane u svoje vrijeme pomoću svjedoka, gdje će se iznijeti, koji se nalozi daju redarstru. Ovoliko za sada. A mi, želeći da izbori prodju mirno i da nikom nebude ni *pod izlikom držanja tobožnjeg reda* zapriječeno da glasuje kako hoće, mi želimo, (a bilo bi i dobro) da c. k. politička vlast kroz ove dane uzme redarstvo u svoje ruke. Naša želja, vidi se, nije prećerana ni neispunjiva a želiti da bude zajamčen mir i red lijepo je i dopušteno je. Hvale nam se, da je postupanje nekih redara korektno, ali nam se tuže osobito na Kulićevo i Dulibićevo. Red se može držati korektno i bez dešpeta, a može se iz držanja reda izroditi i prosto napastovanje. A to neželimo i s toga na to upozorujemo političku vlast.

*

Čujemo da su svi vatrogasci istupili iz društva radi nekih zanovetanja i lažnih obećavanja sa strane općine. Eto na što dovodi samovolja i namećanje proti volji naroda. Najbolje, najpotrebitije društvo nam propada. Žalosno.

*

Čujemo da je općina zabranila bačvarima Maglici Jeri, njegovu bratu i Vatavuku da nabiju bačve vanka. To da je samo iz inada što nijesu općinske stranke. Otkad je Šibenika to se nije dogodilo, a bačvari su svedj gradili bačve pred svojim dućanima. To je sramotno, to je prosta sila; upozoravamo na to postupanje polit. vlast. Ili Dr. Krstelj misli vladati s gradjanima kao tiranin!? U ostalom tu bi nadležna vlast mogla postupati po § 5. Zakona 26/1 1906 te istražiti krivca. Birače molimo da nam jave svaku ovaku silu.

*

Čujemo, da Tome Kalauz čauš širi lažnu vijest medju seljanima, da će im općina dati još za pute no-

vaca, Ako je ovo istina, onda se širi jedna laž za zavaranje naroda pred izbore, a to se kosi sa zakonom 23 I.—07. Vlasti do znanja.

*

Gosp. Sirovica je poručio P. Rori, da on o njemu nepiše u „Hrv. Rieči“, neg da ono piše Mate Baranović. Ostalo da piše Drinković.

*

Naše uredništvo primilo je ovaj brzoglas iz Skradina: *Nečuveno podlo sljeparstvo. Obćinski činovnici dijele po selima već ispunjene glasovnice sa Dulibićevim imenom: Množinu takih glasovnica oružnici uhvatili. Javljeno Poglavarstvu. Istraga u toku.*

Ovu smo brzoglavku primili od pouzdane osobe u četvrtak, Pošto nam je poznato da se po cijelom izbornom srezu dijele glasovnice preko pošte, nemožemo razumjeti, *kako su te glasovnice mogle doći prije u ruke općine nego li odnosnon biraču*, ali ako to nije istina, onda nemožemo drugo već ustvrditi, da poštari sami upisuju ime kandidata Dulibića. **Odlučno pozivljemo nadležnu vlast da istraži stvar.**

Mi smo već učinili svoje korake kod ravnateljstva pošta.

*

Za sada dovik jemo Blažu Kužini poljaru i Ivi Šurkalu p. Šime, da gledaju što čine.

*

Na stotine birača dolaze se tužiti, da im nedadu glasa. da su im pogriješeni oci, da im glasovnice nijesu pečatane i t. d. Saznali smo da je ove listine pravio Mate Baranović i Dinko Siroviva. Kako rekosmo ukraše nam bar 1000. glasova. Biće im svejedno.

*

Pozor braćo Kremenjaci! nevjerujte Marku Belamariću. — Smiljaniću ni bratu mu; nevjerujte Ivi Čičnirku Tali. Oni nijesu naši. Učiniše kano Juda svome učitelju. Nedajte im u ruke svojih glasovnica. Nedajmo se! Složno naprijed. pak što Bog da i sreća junačka. Proklet bio izdajica.

Priposlano *)

Gosp. Hinku Bulatu (Rikeu)

Baždarskom meštru

Ovdje.

Spiritizam, kojim se bavi Br. 126 „Hrvatske Riječi“ porodjaj je to tvog lealnog postupanja prama onima, koji te u kuću primaju; posljedica je to tvog karaktera kojim ne samo iznosiš vanka ono što se konfidencijalno po kućama govori, već još izvrćeš, jer nije istina da se je ta šala spiritizma činila *stavulinom* „Kola“; već u obitelji medju tišnjim znancima gdje si se i *ti uvukao*. Šalio si se i smijao jer si onda bio sa strane Kremenjaka i imao još na *kolarini* zlatnu iglu što ti ju je „Kolo“ darovalo.

Toliko na znanje i mojim prijateljima, da se znadu vladati, i nek mi za to budu harni, kao i za to što sam se svladao da jednom Rikeu ovim putem odgovorim.

Šibenik 25/4 1907

Radoslav Koštan.

*) Uredništvo neprima odgovornosti.

Razgovor kuma Duje i kuma Marina.

(U Zelinoj Kafani).

(Mali izleti iz Zeline kafane, pa trč' Kremenjaku. Naša ga i kažemu: Eno u Zelinoj kafani sjedi kum Duje i Marin. Š njima su svi oko stola: Kremenjak pita maloga: a što govore? A mali pripovjeda:)

Bebè. Baš mi je drago, kume Duje i Marine, da ste k nama došli; kazaćemo vam više stvari.

Duje. Prostitute, šjor Bebè, na koju ste; oti san van reć kâ' san bi jedne bote kupovat suje bižate u Metkoviću vidi san jednoga ča je pari isti vi.....

(Bebè probliedio, stade drhčati a kako je zličicu od kafe držao u ruci — žljēica po časi čini cin-cin-cin.

Marin. Ča 'e, šjor Bebè? Ča vas je tremarjola uvatila?

Duje. Kamarjer! Jema li malo meliše?

Kamarjer. Nema.

Marin. A jema li malo kalumile?

Kamarjer. Ne držimo toga.

Duje. A ča ne tiščite sve ote potribe ka' ovaki judi dolazidu u vas. Ol' se nemore i kojien drugen ovi kombinacijun dogodit.

(Bebè se osvjestio. K njemu pritrkao Gjuka i meće mu pod nos parfimirani rubac).

Gjuka. Evo, Bebè, ovo je najfiniji ekstrakt ljubidraga.

Marin. Ala tega prstena u vas! Oli van ga 'e ostavi koji kalunik?

Gjuka. Nije. Ovoga sam kupio u Beču u flaišnera.

Duje. Je li to u onega ča daje na rate zlato. Alâ je i on primi ispiradi.

Marin. A kako se vi ka po kući zovete?

Gjuka. Ja se zovem Či....

Duje. Kamarjer, daj toplu limunađu, štumik mi se voltâ.... ajme....

Marin. Ča 'e, Duje?

Duje. Ma evo ovodec u stumku me grubo. Isto kâ da san ču kaki grubi vonj, ufati mē gricul u štumak.

Don Bažilijo. (čitao je do sada — pa kad je svršio pita) Šta je kume Duje Bebeu?

Duje. Biće vidi u fantaziđu radunancu oliti skupščinu kremenjačku na poljanu!

Don Bažilijo. Nemislim da je to.

Duje. A da ni vidi kremenjake kâ su se vratili iz Skradina?

Gjuka. Ne boji se on toga. Pa šta ih je bilo? Šta čete, njih dva-tri?

Marin. Prsten vami šikuro zaslipije vištu, pa vi nevidite dobro; a ja din da ji je na ijade bilo.

Don Bažilijo. Eh! za reć pravo bilo ih je dosta, i ja se sve bojim....

Duje. Oli van se stislo, šjor dotur?

Marin. Prostitute šjor dotur; je li vas taljanska šoejetad platila za vašu muku?

Don Bažilijo. Je, dakako.

Duje. A je li vas platila u gotovu oli van 'e dala acjune.

Don Bažilijo. U acjune. Dala mi je 100 acjuna po 750 kruna.

Duje. To koliko čini u sve?

Marin. Daj, Duje, simo bokun karte da učinimo konat.

Don Bažilijo. Ja ču vam kazati; to čini u sve 75,000 kruna.

Duje. Asti Gospodina! Sedandeset i pet ijad krun!

Marin. Ka' su samo vami toliko dali onda koliko nisu mogli dat komuni? Ala škicetade!.. jadona komun!

Duje. A jesu li vami dali čakod, a, šjor furbo?

Furbo. Meni? Ništa. Ja imam još da primim.

Marin. A jesu li kako barake rendile?

On. Još neznam — ali mislim da neće bit zlo.

Duje. Vi ste dotur — prostitute ča ču vam reć — ma znate ča bi ja učinil da ubijen Kremenjake. Ja bi učinil u foju ešpozicijun i rekâ bi: toliko se dobilo, toliko se potrošilo — toliko gre su 10 po sto komuni — toliko ostaje čistega mon didi.... i tako daje.

Furbo. (uhvatila ga drhčavica i Narodni List drhće mu u ruci ka puljiško idro na tremuntani).

Marin. Oli jema i u Šibeniku tercane?

Gjuka. Nema. „On“, znate, puno čuti za domovinu pa će bit vidija onu pošenu politiku Narodnog Lista i to ga uznemirilo.

Duje. Viš, Marine, koliko bi vajalo da jema kalumile u ovoj kafetariji.

Marin. A prostitute ča ču vas pitat, kâ kojega ste partita vi na komuni?

Guzić. Pa vi to neznate?

Marin. A kako ćemo znat? Ni vaš deputat Duličić šegretar arvaske stranke — a vi govorite, šjor Guze, da 'e pravaš? Di to more bit?!

Duje. To ste i vi, šjor Guze, tradili bidnog Prodana? (Guzić se poti i tare upočene očaline)

Marin. Kamarjer, poj u špicariju vazmi meliše!

Duje. A ne meritaje oni čovik. — Je kontra mon partitu, ma se on ne bogati ka drugi. Dobro da jema s kin i priživit! — A on batije uvik jednu bandiru.

Marin. Ča van 'e, šjor Guziću?

Duje. Debul je, pušći ga. Šapji mu: živila arvatska bandira i kuverte od ošpidala pa će oma doć k sebi. — (Marin šapče Guziću).

Guzić. (osvjetio se) A kojoj stranci vi pripadate?

Duje. Onoj ča svi težaci pripadamo „pučkoj stranci“.

Marin. Mi smo porta-morti „Hrvatske stranke“.

Guzić. To ste i vi kremenjaci?

Duje. Oli su kremenjaci isteg partita ka i Smodlaka?

Guzić. Dakako, oni su jedni te isti!

Marin. Duje! Jes ču?! Sve naše, sve pučko; — onda živili Kremenjaci!

Duje. I ja din: Živili Kremenjaci.

Marin i Duje. Živili.

(Don Bažilijo, On-furbo, Gjuka, Guzić i Bebè digli se sa stola i vele: k vragu vi i oni. Kremenjak pita: a što je poslije bilo?)

Mali. Muka uhvatila sve slimenjake a Marin se obratio Šišmišu:

Marin. Jeste li Vi dotur od špicarij i ô afani.

Šišmiš. Jesam.

Duje. Onda učinite ricetu.

Šišmiš. Drage volje ali sam zaboravio jer ja nijesam liječnik za vidati rane narodu. Mene su uzeli i plaćaju da vidam rane Bekari.

Kremenjak pita: A što je poslije toga bilo?

Mali odgovara: neznam — onda sam pošao ča. — Idjem opet da štogod čujem).